

Betrouwbaarheid is geen star principe

Preek over Deuteronomium 7:9

Te lezen: Deuteronomium 7:6-9 en 2 Kor 1:15-24
Utrecht-'De Rank', 22 januari 2006

Betrouwbaarheid is een heel fundamentele waarde. Het is zo iets als de vaste grond onder je voeten. Zonder betrouwbare bodem ga je geen stap verder. Je kijkt wel uit.

Misschien dat het de komende winter een paar weken ècht gaat vriezen. Dat er ijs op sloten, vijvers en meren komt te liggen. Na een paar vriesnachten willen schaatsenthousiasten dan het ijs op. Er wordt gewaarschuwd om geen risico's te nemen. Maar daar staat een clubje, met de schaatsen al ondergebonden, aan de rand van een meer. Zou het ijs betrouwbaar zijn? Voorzichtig proberen ze het uit. Het kraakt niet. Het houdt! Daar gaan we! Betrouwbaar ijs. Je wilt niet kopje onder gaan. Je wilt geen koud, nat pak.

Betrouwbaarheid is een fundamentele waarde. Een waarde die ook een voorwaarde is. Een zakenman gaat niet in zee met een relatie waar een luchtje van onbetrouwbaarheid om heen hangt. Liefde maakt blind, zeggen ze. Maar als degene op wie je verliefd bent, dubbele bodems en geheime agenda's heeft... Gelukkig blijven de meeste verliefde mensen onbetrouwbaarheid nog wel zien. En dan ga je niet verder met iemand.

Betrouwbaarheid is een fundamentele waarde van de gemeente van Jezus Christus. Het is triest om het te moeten zeggen. Veel mensen hebben slechte ervaringen met kerken, gemeentes en christelijke groepen opgedaan. Dat resulteert in huiver voor nieuwe binding aan een gemeente. Christelijk getraumatiseerd... 'Ik begeef me niet weer in de gevarenzone! U moet het mij maar niet kwalijk nemen dat ik er voor kies hier een soort gast te blijven'. Betrouwbaarheid is een fundamentele waarde voor de gemeente van Jezus Christus. Hoe nauwer het in een relatie luistert, hoe belangrijker de notie van betrouwbaarheid is. In een gezin luistert het nauwer dan in de tennisclub. In de christelijke gemeente luistert het heel nauw. In de gemeente gaat het om de grootste en hoogste zaken die je bedenken kunt: vergeving, verzoening, nieuw leven, troost, bemoediging, genezing, groei naar geestelijke volwassenheid, gemeenschap. Wat een woorden! Het is dat ik hier sta, anders zou ik ze niet achter elkaar over mijn lippen kunnen krijgen!

Zonder betrouwbaarheid wordt dit allemaal een ramp!

In deze prediking wil ik de waarde 'betrouwbaarheid' aan de hand van drie vragen aan de orde stellen. En de schriftlezing, waarop u natuurlijk al een tijdje zat te wachten, krijgt daarin een plaats.

Drie vragen over 'betrouwbaarheid':

1. Waar komt het vandaan?
2. Hoe word je het?
3. Hoe werkt het?

ad 1. Waar komt betrouwbaarheid vandaan?

Schriftlezing: Deut. 7:6-9 Betrouwbaarheid is het geheim van God. Hij is er de enige bron van: '...alleen de Heer uw God, is God, en hij houdt woord; hij komt zijn beloften na en is trouw...' Zonder God was de schepping, was het menselijk leven, fundamenteel onbetrouwbaar. Dan was de schepping onbetrouwbaar, wisten we nooit waar we aan toe zijn. God houdt woord. Zijn eerste woord was 'Er zij licht'. Dat was geen inval van God, die in het heelal wel eens iets anders wilde dan duisternis. Toen God sprak: 'Er zij licht', liet hij niet voor de afwisseling eens een vuurpijl de lucht ingaan. God houdt woord. Vanmorgen ging de zon weer op. Precies op het berekende moment. Gisterenavond wisten we al waar we vanmorgen aan toe zouden zijn. God is betrouwbaar. Hij houdt woord: 'Er zij licht'. Elke morgen weer. Zonder God zou het leven van mensen en de geschiedenis van menselijke gemeenschappen en volkeren fundamenteel onbetrouwbaar zijn. Overgeleverd aan corruptie en bedrog. '... alleen de Heer, uw God, is God... hij komt zijn beloften na...'

Menselijke gemeenschap bestaat niet zonder beloftes.

Er moeten woorden gesproken worden. Woorden die beloftes zijn. Dat maakt het kwetsbaar. Maar zonder gaat het niet. Zo begint een huwelijk: 'Ik zal je trouw zijn, in voor- en tegenspoed... tot de dood ons scheidt'. Er zijn er die bang zijn voor deze hoge woorden. Te hoog voor een gewoon mens. Maar zonder gaat het niet.

Menselijke gemeenschap bestaat niet zonder hoge woorden die uitgesproken worden. Dat geldt ook voor het Nederlandse volk. Immigranten, allochtonen, worden niet stilzwijgend Nederlander. Dat hebben we nu ook ontdekt. Er komen inburgeringscursussen die met een basaal ritueel worden afgesloten. De nieuwe Nederlanders hoeven nog net niet het Wilhelmus te zingen. Maar er wordt wel iets gezegd: er wordt uitgesproken dat zij nu Nederlander zijn.

Menselijke gemeenschap bestaat niet zonder beloftes.

Zo is het volk Israël begonnen. Met het uitspreken van een belofte. Een belofte van God. Daarom is Israël er nog steeds. Omdat God zijn beloftes houdt.

Genesis 12: 'De Heer zei tegen Abraham: Trek uit je land, verlaat je familie en ga naar het land dat ik je zal wijzen. Ik zal je tot een groot volk maken, ik zal je zegenen... een bron van zegen zul je zijn'.

In deze belofte van God ligt de gemeenschap van het volk Israël vast. Er is in meer dan 3.500 jaar heel wat gebeurd: de slavernij in Egypte, de woestijntocht, de Babylonische ballingschap, de verstrooiing van Israël onder de heiden-volkeren, pogroms, de Shoah. Maar Israël is er nog steeds. En heeft toekomst. Want God houdt zijn woord. Hij komt zijn beloftes na. God is betrouwbaar.

Menselijke gemeenschap bestaat niet zonder beloftes.

Dat geldt ook voor de gemeente van Jezus Christus. Heel concreet: De gemeenschap die wij als Baptistengemeente Utrecht-‘De Rank’ zijn, bestaat bij de gratie van de woorden die Jezus Christus na zijn kruisdood en opstanding tot zijn discipelen sprak: ‘Ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld’. (Matt. 28:20) Jezus sprak deze woorden uit in de volmacht van God. Ook van deze woorden geldt wat wij lezen in Deut. 7:9 : ‘... alleen de Heer uw God, is God en hij houdt woord, hij komt zijn beloften na en is trouw...’.

ad 2. En dan nu het tweede punt:

Betrouwbaar... Hoe word je het? Betrouwbaarheid is de overeenkomst tussen woorden en daden. Je daden, je gedrag moeten overeenstemmen met je woorden, met beloftes die je hebt uitgesproken. Zo is het met de betrouwbaarheid van God. Zo is het met de betrouwbaarheid van mensen, van jou en van mij.

Maar het begint met woorden, met het uitspreken van een belofte. Zonder dat word je nooit betrouwbaar. Ook niet onbetrouwbaar, overigens. Je blijft gewoon buiten staan. Je blijft buiten de sfeer van relaties die betrouwbaar of onbetrouwbaar kunnen zijn. Je blijft op een afstand, op een veilige afstand, zullen sommigen zeggen. Je blijft een voorbijganger, een passant met in het voorbijgaan leuke of minder leuke contacten.

Veel mensen zijn bang voor het uitspreken van grote woorden bij het aangaan van een relatie. Bang voor de grote woorden van een huwelijksbelofte. Weet ik wel wat ik zeg? Kan ik het wel waarmaken? ‘...tot de dood ons scheidt...’. Eén op de 3 à 4 huwelijken eindigt in een scheiding. Zou ik het dan wel kunnen waarmaken? Bang voor de grote woorden bij het toetreden als lid tot een gemeente. Je laten inlijven als een onmisbaar lid in het lichaam van Christus... En dan niet in de universele, onzichtbare gemeente... dat is nog redelijk ongevaarlijk... maar heel concreet in een plaatselijke zichtbare manifestatie van die universele gemeente... dat komt erg op je af... daar kun je het benauwd van krijgen. Kun je de grote woorden van trouw aan die gemeente wel waarmaken? Als die gemeente op een bepaald ogenblik toch niet zo fijn lijkt te zijn als ze nu lijkt? Als een andere gemeente toch meer lijkt te bieden voor jezelf en je gezin?

Bang voor het uitspreken van grote woorden, van een belofte.

Die bangheid is de angst van iemand die buiten staat. Om een belofte op zijn waarde en mogelijkheden te beoordelen, moet je naar binnen durven gaan. Je begeven in de ruimte waarin mensen van beloftes leven. Met vallen en opstaan van beloftes leven. Durf te beginnen met jezelf te openen om een belofte te ontvangen:

- allereerst de belofte van God om met je te zijn. Daar begint het allemaal mee.
- dan de beloftes die anderen je in naam van de betrouwbare God geven willen.

Geloof het. Wil het ontvangen.

En als je ontvangen hebt, van God en van zijn mensen, kun je ook zelf beloftes geven.

Als je op je trouwdag, in geloof in God, tegen je partner zegt: 'Ik beloof je trouw', steek je de stekker van je leven in de trouw van God, de Enige die het in zichzelf heeft om zijn woord te houden. Je komt te staan onder de hoogspanning van Gods betrouwbaarheid. En zo kun je het zelf ook.

Als je je laat dopen in het midden van een gemeente die meeviërt, meebidde, meezegt, gaat eerst je hart en daarna je mond open om hoge woorden te spreken: 'Ik geef me om met jullie gemeente te zijn'. En God die zijn woord houdt, geeft het je om deze woorden waar te maken.

ad 3. Hoe werkt betrouwbaarheid?

Betrouwbaarheid is geen starheid. Het is geen set regels of principes.

Betrouwbaarheid heeft gevoeligheid voor de ingewikkeldheid van het leven en voor onverwachte situaties. We nemen een voorbeeld uit de apostelloopbaan van Paulus. Schriftlezing 2 Kor. 1:15-24: 'Komen mijn plannen voort uit wispelturigheid, zodat ik het ene moment ja zeg en het andere moment nee? Zo waar God trouw is, wanneer ik ja tegen u zeg bedoel ik ook ja'.

Paulus was van plan de gemeente te Korinthe tweemaal achtereenvolgens te bezoeken. Hij laat één bezoek vervallen. Hoe zat dat met Paulus? Wist je als gemeente niet waar je met de apostel aan toe bent? Is hij wel betrouwbaar?

In zijn reactie op deze boze gedachte beroept Paulus zich op de betrouwbaarheid van God: 'Zo waar God trouw is, wanneer ik ja tegen u zeg bedoel ik ook ja'.

Paulus had goede redenen om niet twee maar één keer in Korinthe langs te gaan. Hij gaat daar een paar verzen later op in. Er waren problemen in de gemeente. Paulus had zich daar als apostel mee bemoeid en dat was niet goed gevallen. Tweemaal een bezoek zou zowel de gemeente als Paulus te veel zijn geweest in de gegeven omstandigheden. Zoals hij schrijft in vers 23, 24: 'Ik roep God op als mijn getuige... dat ik van een tweede bezoek aan Korinthe heb afgezien om u te sparen. Ik bedoel dit: wij willen niet over uw geloof heersen, maar juist bijdragen aan uw vreugde'.

Wij willen niet over uw geloof heersen... Tweemaal een bezoek aan de gemeente zou averechts werken. Dan zouden ze in Korinthe hebben gezegd: 'Daar komt hij weer aan! Hij zit er boven op'. Alsof de gemeente van Jezus Christus in Korinthe Paulus' persoonlijke zaak was. Alsof hij gelijk moest hebben. En zijn zin moest krijgen.

Dat gebeurt als wij principes gaan hanteren, als we systemen hebben bedacht en daarmee gaan werken. Betrouwbaarheid is wat anders dan een principe dat systematisch moet worden toegepast. Betrouwbaarheid is geen star systeem van regels en principes die tegen de klippen van het leven op moeten worden toegepast. Betrouwbaarheid is leven, is gevoeligheid voor situaties en mensen. Het is ruimte voor creativiteit, voor goddelijke creativiteit, voor bijstellen van plannen. Terwijl u voluit betrouwbaar blijft, net als Paulus bleef bijdragen aan uw vreugde.

Amen.